

Маруся (стисло)

Григорій Квітка-Основ'яненко

Основні дійові особи:

Маруся — головна героїня твору, гарна молода дівчина;

Наум Дрот — багатий селянин, батько Марусі;

Настя — мати Марусі;

Василь — хлопець-сирота, коханий Марусі;

Олена Кубраківна — подруга Марусі.

Наум Дрот був добрим працюючим парубком: ніколи не пив, часто ходив до церкви. За це нагородив його бог хорошою дружиною – слухняною та хазяйновитою Настею, яку він любив усім серцем. В них довго не було дітей, але нарешті народилась дочка, Маруся. Настя та Наум були безмежно щасливі і вдячні за свою дитину. Маруся виросла дуже красивою та працюючою дівчиною, як і її батьки. Вона була також і скромною: не ходила на вечірки, поважала старших.

Одного дня Маруся все ж пішла на весілля своєї подруги, бо була дружкою. Там вона познайомилась з Петром, який був боярином на весіллі. Вони одразу закохалися і не зволили очей одне з одного, але обоє соромились заговорити. Врешті Василь насміявся і підійшов до Марусі з горіхами і запитав: "Чи чіт, чи мишка?" Маруся промовила: "Чіт!" і взяла із Василевої жмені горіхи. Подруга Марусі, Олена, розповіла їй, що Василь свитник, хазяїн, на якого він працює в місті, хоче віддати за хлопця свою дочку. Це засмутило Марусю, але після цього Василь знову підійшов до неї і натякнув, що закоханий в неї.

Наступного дня Маруся та Олена пішли до міста на базар. На дорозі їх перестрів Василь і пішов до міста разом з ними, нібито для того, щоб оборонити від дикої собаки. На базарі Василь купив усе, що Марусі було потрібно і допоміг нести кошики дівчат. По дорозі назад, поки Олена ходила забирати батькові черевики від шевця, Маруся та Василь зізнались одне одному в коханні. Василь розвіяв тривоги дівчини, пояснивши, що він не збирається одружуватися з дочкою свого хазяїна. Вони домовились зустрітись ввечері на озерах.

Після повернення додому Маруся відпросилася в батьків іти збирати суниці. В лісі вона зустрілася з Василем. Вони цілувались, але хлопець попросив її поки не розповідати про нього батькам, пояснивши, що сам їм розкаже, коли прийде час. Маруся сказала, що тоді вони не повинні поки зустрічатися, бо це вже гріх.

Маруся і Василь сумували одне за одним, хлопець хотів прийти до неї, але не знав де вона живе. Одного дня він допоміг незнайомому чоловіку, у якого зламався віз. То був Наум. Коли вони прийшли до них додому Маруся і Василь не сказали, що вже знайомі. Після цього Василь став часто навідуватись до Наума і став ніби сином для нього. Нарешті Василь прийшов зі старостами і попросив віддати Марусю за нього заміж. Наум неочікувано відмовив, не зважаючи на благання дочки і дружини.

Наступного дня він пояснив хлопцю, що зробив так, бо Василя могли забрати в солдати. Тоді дівчина лишилась би сама. Уникнути солдатчини можна було тільки виставивши замість себе "найомщика", але це потребувало великих грошей, яких Василь, будучи сиротою, звичайно, не мав.

Тоді Василь попрощався з Марусею і пішов. Дівчина дуже сумувала за коханим і відмовляла усім, хто до неї сватався.

Ішов час, настав Великдень. Коли Наум пішов в церкву на службу, він з великим здивуванням побачив, що Василь читав на середині церкви Апостола за дяка. Виявилось, за цей час Василь навчився грамоти: читати, писати і рахувати, і влаштувався до купця-залізняка. Той добре поставився до парубка і пообіцяв до осені знайти йому "найомщика". Побачивши чесність і кмітливість Василя, хазяїн став посилати його в різних купецьких справах. Тепер він мав їхати до Одеси, відтіля до Москви і на заводи. Повернутися сподівався тільки до Пречистої — церковного свята.

Почувши розповідь Василя, Наум погодився на їх з Марусею одруження, адже тепер нічого не стояло на їх шляху. Молоді відсвяткували пишне сватання і призначили весілля, після того, як Василь повернеться з відрядження.

Перед поїздкою Василя, вони прощалися на кладовищі, куди прийшли на поминки. Після панихиди, під час якої Маруся все молилася та плакала, вона сказала нареченому: "Василю! На кладовищі мене покидаєш, на кладовищі мене й знайдеш! Поминай мене, не удавайся у тугу... прощай на віки вічні!.. Там побачимось!"

Після від'їзду коханого Маруся весь час сумувала. Одного дня вона пішла в ліс за грибами і потрапила під дощ. Після цього вона захворіла. Батьки усіма силами намагались вилікувати дівчину, але марно: невдовзі Маруся померла. Перед смертю дівчина попросила передати Василю його сватану хустку і сказати, щоб не побивався за нею, бо скоро вони зустрінуться.

Коли Василь повертався він якраз застав похорони своєї нареченої. Хлопець страшно побивався за коханою. Скоро він пішов до монастиря і через три роки життя монахом помер. Помираючи, він просив покласти йому під голову його сватану хустку...